

EL DELME DEL PEIX I LA TASCA DE LES COLLITES A TOSSA

MARIO ZUCCHITELLO

Al llarg dels segles del seu domini, el monestir de Ripoll cobrà a Tossa delmes, censos, tasques, agrers, terços, lluïsmes i foriscapis, penes pecuniàries i altres drets derivats dels monopolis senyoriais. Alguns perduraren fins al final de la vida del monestir (1835) i altres deixaren d'ésser percebuts amb el pas del temps.

En aquest breu treball en homenatge al malaguanyat amic mossèn Gabriel Roura em detindré només en el delme del peix i la tasca de les collites, el pagament dels quals creà tensions i resistència que desembocaren en plets i, fins i tot, en oberta rebel·lia a partir del segle XVIII. Cremat l'arxiu del monestir de Ripoll, la quasi totalitat de les notícies sobre el tema en qüestió provenen de l'arxiu de la família Falguera, batlles naturals i de sac de la vila i el terme, avui integrat a l'arxiu Axandri de Tossa (AAT).

El delme del peix, que tenia arrels en la donació de la vall de Tossa feta pel comte Miró al monestir de Santa Maria de Ripoll (966), va ser un dels drets que el cenobi procurà mantenir íntegre durant el quasi mil·lenari domini sobre Tossa i que representà el capítol més oneros i inflexible de les consuetuds establertes a la carta de poblament de 1186. Fou també el dret al qual els tossencs oferiren més resistència, atès que la pesca i el comerç del peix salat foren activitats fonamentals de l'economia vilatana. No ens ha de sorprendre, doncs, si ben aviat els pescadors de Sant Feliu de Guíxols, Palafrugell i en general de tota la costa (per tant també de Tossa), es negaren a satisfer el delme del peix pescat a les mars del nostre terme. Dret que, a prec de l'abat Ramon de Berga (1172-1205), el rei Alfons el Cast confirmà i obligà a pagar el 1189¹.

¹ BC, ms. 430, pàg. 45. Enric Claudi Girbal, *Tossa. Noticias sobre la historia, tradiciones y costumbres de esta villa y su término, Girona 1884*, pàg. 15 i 131.

Dissortadament, des de llavors i fins al final del segle XVI, la documentació consultada no ofereix cap informació sobre aquest dret. Sabem, però, que es pagava a la platja, tot seguit les pesqueres, i que a partir de 1587 era del 8 per cent per a l'abat (tant en espècie com en diners en cas de venda), i que el batlle de sac es retenia per la seva feina un peix cada onze (redelme).² A més, seguint un costum molt arrelat des de l'Edat Mitjana, l'abat procurà –sempre que pogué– arrendar el dret, atès que d'aquesta manera podia saber i disposar per endavant dels diners que li tocaven i els terminis dels pagaments.

El 1615, una sentència arbitral resolgué el plet sobre el delme del peix pescat pels tossencs a les mars de Sant Feliu de Guíxols, Lloret, Blanes i altres indrets. La qüestió era de la màxima importància, car qualsevol pescador arribat a la platja de la vila podia declarar que havia pescat en aigües forasteres, pagar el delme als senyors d'aquelles mars i eludir així el dret abadal. Al mateix temps, el batlle de sac o els arrendataris de l'abat podien posar en dubte la declaració i considerar que tot el peix havia estat pescat a les mars de Tossa i, per tant, exigir-ne el delme.

Tot el poble, amb les autoritats vilatanes al davant, prengueren partit a favor dels pescadors contra l'abat o els seus arrendataris. La sentència arbitral establí que el delme no s'havia de satisfer si els pescadors, després d'haver pescat a les mars forasteres i demostrat d'haver-ne satisfet la taxa als senyors corresponents, tornaven a Tossa amb les xarxes recollides, seques i sense estendre-les a la platja a secar. El fet de tornar-les seques era la demostració evident que no les havien calades a les mars del nostre terme. En canvi, havien de pagar el dret de tot el peix si, arribats a Tossa, calaven tot seguit les xarxes a la platja. La sentència representà una victòria important per als pescadors i, cal dir-ho, també per a l'abat, que veié reconegut el seu dret secular sobre la pesca dins les aigües del terme.³

La resistència a pagar aquest delme romangué latent fins a la segona meitat del segle XVIII, quan pescadors i vinyaters feren front comú contra els drets del monestir. La lluita, que a vegades es transformà en oberta rebel·lia

² AAT, secció Falguera, caps 1, núm. 13 (*Plica de testimonis per lo batlliu de Tossa, del modo de pagar lo delme y altres coses a instància de Miquel Riera, batlle, 7.XII.1587*).

³ AAT, secció Falguera, caps 1, núm. 110.

i conegué victòries dels uns i dels altres, es conlogué amb una sentència definitiva favorable als monjos negres.

Em sembla interessant proposar-ne els passos més rellevants per evidenciar com el canvi de mentalitat, les noves idees polítiques i la consciència ben arrelada que el dret era injust portaren els pescadors tossencs a enfrontar-se amb el senyor jurisdiccional.

La resistència al pagament de certes imposicions feudals que encara pervivien en època moderna s'emmarcà en un context més ampli manifestat, en la segona meitat del segle XVIII, en diversos pobles del Principat i d'Europa. Per donar-ne alguns exemples no cal anar gaire lluny. A Lloret, el 1788, el pagament del delme del peix féu esclatar contra el Capítol de la Seu de Girona, senyor jurisdiccional de la vila, un gran aldarull, conegut com la revolta dels Joseps.⁴ Una resolució reial de 1804 obligà els pescadors de Sant Pol a seguir pagant el delme a l'hospital d'Hostalric.⁵

Una primera resolució favorable al monestir es remunta a l'any 1764, quan Carles III en confirmà els privilegis manant que l'abat Josep d'Oriol i de Tord, els monjos i llurs successors fossin mantinguts en la propietat i possessió dels delmes de les pesqueres, tal com ho havien fruit des de temps immemorial.

La situació canvià un vintenni després. Entre les reformes econòmiques empreses durant el despotisme il·lustrat de Carles III hi figurà el foment de la pesca i el seu comerç. A tal fi, una reial cèdula de 1783 manà que tot el peix fresc, sec o salat comercialitzat a la Península fos lliure de qualsevol exacció municipal als ports d'exportació.⁶

Interpretant més l'esperit que la lletra de la cèdula, els pescadors tossencs acudiren al Consell Reial manifestant que, malgrat les diferents cèdules i ordres reials expedides per fomentar el comerç a Espanya, el monestir de Ripoll continuava exigint el 8 per cent de tot el peix pescat a les mars del terme. El Consell Reial (1 de desembre de 1784) resolgué a favor dels pescadors i ordenà que cessés l'exacció esmentada i que el monestir demostrés amb documents febaents si el delme era realment eclesiàstic, com afirmava l'advocat dels monjos.

⁴ Francesca Mas i Marquès, *La revolta dels Joseps. Un conflicte dels pescadors de Lloret al segle XVIII*. Lloret de Mar, 1988.

⁵ AAT, secció Falguera, caps 1, núm. 103.

⁶ Reial Cèdula de 20.II.1783.

La victòria dels pescadors s'esvaí amb la sentència del Consell de Castella de 26 d'abril de 1792, dictada després d'un plet molt disputat que va durar més de 9 anys. Fou reconeguda la natura eclesiàstica del delme i, per tant, els pescadors van ser condemnats a pagar el 8 per cent del peix. A més s'obligava a satisfer al monestir tot el que devien des del maig de 1784.

El recurs d'apel·lació va ser interposat fora del termini legal i la sentència esdevingué inapel·lable. Als pescadors només els romangué una espurna d'esperança: apellar al rei per la via reservada. Carles IV, a través del seu ministre de Marina, Antonio Valdés, volgué saber de Mataró, "*mañosamente y con toda reserva*", si el monestir de Santa Maria de Ripoll *estrechaba* els pescadors de Tossa al pagament del 8 per cent de la pesca, de quina manera s'havia comportat des de 1784, any en què s'havia deixat de pagar i, finalment, l'import total del deute.

De fet, la sentència representà el punt més enllà del qual els pescadors no podien anar i els enfrontà també a un problema de difícil solució, car els diners del deute, calculat en 96.806 rals de billó (més de 9.600 lliures), havien servit per pagar les despeses del plet. Suma, gens negligible, que explica també el gran interès dels abats de no voler renunciar al dret. En efecte, durant els cinc anys en què l'havien arrendat al tossenc Antoni Esteva-Llach Gelpí (1778-1782), havia donat una mitjana de 1.012 lliures anuals.

Arrendament del delme del peix (8 per cent) els anys 1778-1782 i 1794-1805

any	en lliures, sous i diners	arrendatari
1778	936,12,5	Grau Esteva-Llach
1779	673,16,3	" " "
1780	1.212,17,3	" " "
1781	1.250,5	" " "
1782	990,4,11	" " "
1.IX.1794-1.IX.1795	600 + 5 barrils d'anxova salada per al segrestador i un per al batlle de sac	comissionats dels pescadors de Tossa
1.IX.1795-1.IX.1796	600 + com l'any anterior	comissionats dels pescadors de Tossa
1.IX.1796-1.IX.1800	600 + 6 barrils d'anxova salada per al monestir i 2 per al batlle de sac, cada any	comissionats dels pescadors de Tossa
1.X.1800-1.X.1805	600 + 10 lliures (pes) de peix (nero, déntol o congre) + 6 barrils d'anxova salada per a l'abat i 2 per al batlle de sac, cada any	comissionats dels pescadors de Tossa

Com es pot fàcilment intuir, el procurador de l'abat demanà al Tribunal de Marina de Mataró l'execució de la sentència. Al seu torn, Mataró demanà instruccions a Antonio Valdés, que passà un ofici a Pedro de Acuña, ministre de Gràcia i Justícia, en què es llegeix la recomanació següent de Carles IV: *“El rey se hallaba ya enterado por varios informes del derecho que tenía el monasterio (...), pero, sabiendo S. M. que la pesca ha decaído mucho en aquel país y que será asunto de arruinarse sus infelices pescadores (...), ha resuelto S. M. que se recomiende al monasterio este pobre gremio de mar, para que en el reintegro de dichos atrasos no le moleste, antes bien lo mire con la equidad que merecen unos vasallos tan útiles como necesitados de fomento”*.⁷

L'apel·lació començà a donar algun petit resultat. El 26 de setembre de 1793, l'apoderat de l'abat Francesc de València i de Sagrera (1785-1793) exposà als trenta patrons pescadors reunits a la casa de Grau Esteve-Llach Gelpí, llavors tinent subdelegat de marina de Tossa, les intencions del seu principal: l'abat desitjava tractar-los amb tota equitat i benignitat i resoldre la qüestió amistosament. Per tant, deixava que els pescadors proposessin la manera de pagar el deute.

Els tossencs reconegueren que la sentència donava raó a l'abat i que aquest tenia tot el dret de cobrar les contribucions endarrerides, però que el pagament els portaria a la ruïna a causa de les poques pesqueres d'aquells anys i la baixada del preu del peix (vegeu la taula anterior). Invocaren la commiseració de l'abat i recordaren la recomanació del rei. Finalment, en un ambient tens d'expectativa, l'apoderat, seguint una de les possibles solucions suggerides amb anterioritat per l'abat, condonà el deute i permeté que els pescadors recuperessin els diners de la fiança, en cas que els haguessin dipositat durant aquells anys.

Assabentat Madrid que l'abat havia condonat el delme endarrerit, *“haciendo el debido aprecio de la recomendación de su Majestad”*, el ministre de Marina, contestà al delegat de Mataró: *“Me manda Su Majestad prevenir a Vm. que les dé gracias en su real nombre por esta generosidad a favor de dicho pobre gremio”*.⁸ Un gremi normalment pobre, és cert, però gens espaiat i que, amb la decisió de no voler satisfer el delme del peix, afrontà resolt els abats

⁷ AAT, secció Falguera, capsa I, núm. 103 (22.XI.1792).

⁸ AAT, secció Falguera, capsa I, núm. 103, San Lorenzo 23.X.1793. Els pescadors donaren les gràcies a Valdés amb una carta (30.IX.1793).

en diferents plets, arribà fins al Suprem Consell de Castella i interessà també el rei i dos ministres.

Aquell mateix 26 de setembre de 1793, l'auditor i l'alguatzir de la província marítima de Mataró, el subdelegat de marina de Tossa, els patrons pescadors que havien promogut el plet, el procurador de l'abat, els testimonis i el notari es traslladaren a la platja i s'aproparen a una barca que acabava d'arribar. El subdelegat manà al patró que declarés la pesca i, tot seguit, pagà el 8 per cent del peix pescat, que el procurador prengué a les seves mans en senyal de possessió del dret.

El dia següent (27 de setembre), fou llegit i exposat als indrets acostumats un pregó perquè tothom s'assabentés de la sentència i de les multes per a qui deixava de pagar el delme: la primera vegada 30 reals d'ardit (3 lliures) i les costes; la segona, 25 lliures i 25 dies de presó, i la tercera, totes les penes per inobediència i rebellia.

Finalment, els patrons pescadors convingueren amb el procurador de l'abat que pagarien 400 lliures pel delme, degut des del dia de la sentència (26 d'abril de 1792) fins al del conveni (26 de setembre de 1793).⁹

Legalment, doncs, el contenciós es resolgué a favor de l'abat. Els pescadors, però, l'acceptaren a contracor i ben aviat trobaren el camí per pagar menys delme venent el peix d'amagat. El 1804, el nou abat, Francesc de Còdol i de Minguella (1796-1806), denuncià el fet al comandant de marina de Mataró, que manà a l'ajudant militar de la matrícula de Blanes que obligués els pescadors a declarar al col·lector del delme el peix abans de la venda, sota pena de 25 lliures i presó.

Les pressions i les amenaces no serviren de res. Fou tot un estira-i-arronsa: els pescadors intentaren, amb més o menys fortuna, eludir la sentència de 1792 i les autoritats de marina i els abats procuraren prendre mesures encaminades al cobrament del delme i a evitar el frau que es feia ocultant el peix o venent-lo d'amagat. A tal fi, el 1814, l'abat Andrés de Casaus i Torres

⁹ Els patrons pescadors foren: Rafael Martí, Pere Font, Joan Darder, Joan Moré, Benet Darder, Grau Roda, Jaume Moré, Gil Gelpí, Pere Forgas, Francesc Rabassa, Gil Gelpí Cassaní, Aciscle Rabassa, Grau Moré, Pere Soler, Salvi Amorós, Francesc Brugueira, Pau Lleonart, Pere Puig, Joan Martí, Vicenç Raig, Josep Pla, Francesc Vila, Salvador Font, Sebastià Bordas, Miquel Figueras, Miquel Christià, Josep Vilà, Sebastià Moré, Francesc Mont i Joan Vila.

(1807-1816) commutà el delme en espècie per un cens anual irredimible. Així, el pescador d'art pagava 60 rals, el de sardinals 30 rals, el de soltes 15 rals, el de palangre 40 rals i el de mig palangre 20 rals, tota moneda de billó. Qui es dedicava a més d'un sistema de pesca en pagava per cadascun. En cas d'introducció de nous ormeigs, es pagava el delme en espècie o segons un cens indicat per l'abat. Finalment, entre tots els pescadors s'havia de satisfer als abats els dies 17, 18 i 19 de març de cada any una rova de peix de qualitat superior i cada pescador un peix també de bona qualitat cada vegada que l'abat o els seus successors venien a Tossa.¹⁰

Aquesta solució tampoc resolgué el problema del pagament del delme i el 1817 l'apoderat de l'abat Francesc de Portella i de Montagut (1817-1830) presentà denúncia a Mataró exposant també que Fèlix Falguera i Català, batlle de sac de la vila i el terme de Tossa, havia elegit de col·lector Joan Negrini, capità graduat i tinent agregat de l'Estat Major de la plaça de Barcelona. És a dir, hagueren de recórrer a un militar per cobrar el delme.

Entre les instruccions donades a Negrini figuraren les següents: *“El domingo se hará venir a su casa [la del batlle de sac] a los patrones pescadores o cabezas de barco y cobrar el importe del ocho por ciento a que ascienda. Y si no comparecen, apremiarlos con dicho auxilio de alguacil y bayle y providenciar contra los renitentes, como embargándoles las redes u otras providencias que se dexan a la prudencia y conocimiento del Sr. comisionado. La principal es no dexarles varar que no hayan pagado lo adeudado”*. I encara: *“Deberá poner mucho cuydado con los pescadores del Codolar, pues por las noches sacan y llevan a sus casas el pescado, el traginero pasa a ellas a comprarlo y lo ocultan, lo que también deberá velar no suceda a la playa grande”*.

La treva durà poc. El 1820, tot just publicada de nou la Constitució de Cadis, els pescadors de Tossa, conscients que ben poc tenia a veure el delme amb l'esperit liberal, consideraren que havia arribat el moment de tornar a negar-se al pagament. Igualment ràpida va ser la reacció del procurador de l'abat que apel·là a Mataró. El comandant militar amb dictamen de l'auditor de guerra de marina contestà que de moment s'havia de respectar la sentència de 1792 i l'acord de 1793 i, en el cas que els pescadors consideraven tenir algun dret per no pagar, havien de portar la qüestió als tribunals.

¹⁰ AAT, secció Falguera, capsa III, núm. 99 (15.VI.1814).

Els tossencs tornaven amb el tretze són tretze i deixaren a l'abat l'única sortida possible, és a dir, pledejar. Solució que el monestir no pogué afrontar per la dificultat d'avançar els diners de les diligències judicials i, de moment, l'abat desistí de cobrar el delme, sense renunciar, però, al que considerava un seu dret.

Després del trienni liberal (1820-1823), que reduí el delme a la meitat, s'obrí la fase final del regnat de Ferran VII, que desembocà en una violenta reacció absolutista (Dècada Ominosa, 1823-1833). Foren abolides les reformes liberals i, pel que fa al nostre cas, es restaurà íntegrament el delme. Així, el 26 d'abril de 1824, el procurador de l'abat tornà a requerir-ne el pagament i els pescadors, a negar-s'hi. Per comprendre l'ambient que es respirava a la vila, transcriu algunes ratlles d'un ofici del capità retirat Negrini: *“Los pescadores se niegan a dicho pago. Yo tengo dadas todas mis órdenes y éstas parece no tienen efecto, pues dichos pescadores contestan que su indigencia es grande (...). Yo me veo sin fuerzas y es una gente algo temible, pues al alguacil [de marina] le han amenazado hasta con la muerte”*.¹¹

Per resoldre l'afer vingué a Tossa (1825) el tribunal militar de Marina de Mataró. Aquesta vegada, l'autoritat de marina actuà amb fermesa, auxiliada per un oficial, dos suboficials i divuit soldats enviats pel governador de Girona a fi d'emprar-los en cas de resistència. Segons una tàctica que havia donat fruit, els pescadors renovaren la promesa de pagar el delme i alhora la requesta de condonació del deute endarrerit. Formularen també una qüestió que, en cas d'haver estat contestada, hauria obert un nou i interessant escenari jurídic: preguntaren quins eren els límits de les mars de Tossa i a quina distància de la costa arribava el dret de l'abat.

El 1826, doncs, tot i els bons propòsits suara esmentats, vint-i-un patrons es resistiren al pagament i les autoritats de marina, que coneixien la precària situació econòmica dels pescadors i en el fons en comprenien l'actuació, es veieren obligades a fer complir la sentència de 1792, no tant per donar raó a l'abat, sinó per no menysprear una ordre reial. Així, doncs, manaren embargar els béns dels pescadors. Els afectats reaccionaren amb avalots i, atès que llavors hi havia a la vila només un sergent, un caporal i set soldats, hom considerà més prudent suspendre de moment l'embargament.

¹¹ AAT, secció Falguera, caps 1, núm. 103 (26.V.1824).

“Sería muy imprudente –escrigué l’auditor de guerra de Mataró– en un pueblo como el de Tossa, apartado del camino real, de no fácil o pronta comunicación con los otros a donde se puede acudir para auxilio [continuar] en el progreso de las gestiones [que] quizá acarrearían fatales efectos...”

Només quan el Tribunal de Marina féu requisar vint-i-un llaüts de pesca portant-los a Blanes per ésser venuts a subhasta, els pescadors tossencs claudicaren i reconegueren altra vegada el dret de l’abat formalitzant-ho davant de notari (2 de gener de 1827). Prometent pagar-lo setmanalment en metàl·lic al batlle de sac, com a col·lector nat, i l’abat els perdonà tot el deute.¹²

Fou pau veritable? Es doblaren definitivament els pescadors posant fi a una lluita desigual i dispendiosa durant decennis? La resposta ens la dóna la carta següent adreçada el 6 de juny de 1834 per un tossenc a Fèlix Falguera Català, batlle de sac, tot just un any abans de l’exclaustració dels monjos i, per tant, de la fi del monestir de Ripoll. *“Ahir, dia 7 (sic) convocàrem els pescadors en la casa de la Vila en presència del Sr. Batlle i del director de Marina i, havent concorregut tots i feta la demanda el Sr. Roure de si tenien a bé continuar amb el pagament estipulat els dos anys passats de 150 lliures cada any o bé se col·lectaria la pesca com se feia anteriorment, a lo que contestaren tots, no sens algun avalot i acaloradament, que no volien pagar ni de un modo ni de altre, que per res lo coneixien, etc, etc. Si sols pagarien quant el govern de la reina Ntra. Sra. los manàs pagar (...). Jo preveia aquest resultat. El mateix passà amb els grans (...). Se servís enterar de tot a Sa Senyoria en que vagi amb prudència, moderació i estil a reclamar els drets del abat. Crega i entenga que tot son insults i paraules ofensives las que se tenen de sofrir. No sé en què vindrà a parar tot això”*.¹³

A partir de llavors, la vida del delme tingué els anys comptats. El règim progressista sorgit de la revolució de 1840 completà la reforma iniciada durant el trienni liberal i signà l’acte de defunció del delme amb la llei del 31 d’agost de 1841, substituïnt-lo per la contribució de *culto y clero*.

La tasca, com ja he recordat al començament, va ser una altra de les imposicions feudals. Representava l’onzena part de les collites de tots els fruits de la terra i es pagava després d’haver satisfet el delme. De manera que amb el delme sumava un sisè de les collites.

¹² AAT, secció Falguera, caps 1, núm. 105 (2.I.1827 i 9.III.1827).

¹³ AAT, secció Falguera, caps 1, núm. 103 (carta de Joan Auger).

Cap al 1527 registrem l'abolició de la tasca de la verema (es mantingué el delme) en compensació de les despeses que havien de fer els propietaris de les vinyes per portar la part tocant a l'abat i al batlle de sac als respectius cellers.¹⁴ Condió que fou qüestionada segles més tard, com tindrem ocasió de veure d'aquí a poc. Una altra reducció de tasca fou concedida, el 1577, per l'abat Climent Mai i Rovira (1536-1586) i aprovada pel papa Gregori XIII a favor dels masos Campdargila i Axernit i d'una gran peça de terra situada a l'indret dit Canyelles.¹⁵ Es tractava, però, de casos aïllats, car tot propietari de terra seguí pagant, vulgues o no vulgues, la tasca fins que esclatà la rebel·lió iniciada amb la seu vacant que seguí la mort de l'abat Josep d'Oriol i de Tord (1756-1784).

Aquell any, (1784), uns quants tossencs es negaren a pagar la tasca de les collites, afirmant que si ho havien fet fins llavors era perquè havien estat compeltats pels abats o per una quasi forçosa condescendència com a súbdits o vassalls. L'any següent la negativa s'estengué a tots els terratinents de la vila, els quals s'oposaren també a portar gratuïtament, com era costum, el delme dels raïms a la casa del col·lector o col·lectors. Finalment, es negaren a satisfer el carnatge, els censos de gallines i els foriscapis. D'haver-hi inclòs també el delme de les collites, la rebel·lió hauria estat total.

Els regidors donaren suport a les decisions dels convilatans, declarant que el Comú tenia l'obligació de procurar el benestar públic, la llibertat de comerç, evitar vexacions, gravàmens i opressions i vigilar la bondat dels avituallaments, atès que el vi de l'abat no era de bona qualitat.

La resistència continuà també després de la presa de possessió de Tossa per part del nou abat, Francesc de València i de Sagrera (23 de juny de 1785) i, en la quaresma de 1786, els vinyaters començaren a vendre vi a la menuda, infringint així la privativa de l'abat que remuntava a la carta de població de

¹⁴ AAT, secció Falguera, caps I, núm. 13. L'any 1478, una vinya del mas Salvador de la Creu pagava només el delme del vi. No he pogut llegir el pergami original perquè estava molt malmès. M'he servit d'una traducció feta el segle XIX i no puc assegurar si realment la vinya pagava només el delme o si es tracta d'un descuit del traductor. (pergamí lligall 5, núm. 1, numeració assignada 111, de 15.VII.1478).

¹⁵ AAT, secció Falguera, caps I, núm. 101. El Breu apostòlic que confirmava la reducció fou donat a Roma, Sant Pere, el 7.V.1580, any 8 del pontificat de Gregori XIII.

1186. La resistència, però, s'acabà ben aviat. L'any següent, la Reial Audiència manà als regidors, particulars i terratinents de la vila que paguessin a l'abat, sota pena de 200 lliures, els delmes i tasques de les collites de la mateixa manera que ho feien quan es verificà l'última seu vacant, tant pels fruits d'aresta com pels raïms, i que guardessin la privativa abacial de la venda del vi a la menuda durant les 10 setmanes consecutives a carnestoltes. La sentència fou confirmada el 1788.¹⁶

Així, els tossencs tornaren a pagar la tasca de les collites. A contracor, però, car el batlle de sac hagué de recordar-los-la sovint amb pregons, ja entrat el segle XIX, repetint, en certa manera, el que passava amb els pescadors.

Quan el 1811 el notari i batlle de sac Fèlix Falguera i Català es presentà davant Jeroni Vingut, batlle llavors de la vila, per col·lectar la part dels fruits de la terra que pertocaven a l'abat, molts es negaren altra vegada a pagar la tasca, al·legant que l'any anterior només havien pagat el delme per via de la guerra.

Els anys de la Guerra del Francès, varen ser anys difícils, anys de molta misèria. Per fer front a les necessitats urgents dels vilatans, l'abat Andrés de Casaus i Torres (1807-1816) donà al Comú la meitat del que s'havia col·lectat i el 1814 concedí perpètuament a l'Ajuntament, pagesos i terratinents una reducció dels delmes, tasques i altres drets. És a dir, el delme i la tasca foren reduïts a delme, sense, però, deduir-ne la llavor i amb la condició que hom l'havia de pagar també pel blat de moro, pels tapissots i per qualsevol fruit i gra sembrat i collit en totes les terres subjectes al delme, encara que no l'haguessin pagat o no se'ls hagués exigit fins llavors per la poca quantitat de les collites. Quedaren exempts del pagament els grans, els llegums i els fruits de segona collita de les terres que ja havien pagat i els fruits de les vinyes, però no els grans d'aresta sembrats a les vinyes.

S'havia resolt definitivament la qüestió de la tasca? Ni pensar-hi. El 5 d'abril de 1818 el notari Narcís Aromir Brunet, de Calella (casat amb la pubilla tossenca Teresa Vidal Rabassa), avisà als regidors tossencs que l'abat Francesc Xavier de Portella i de Montagut (1817-1830) passaria per casa seva a Calella de tornada de Barcelona i que allí es podrien tractar afers favorables al Comú,

¹⁶ AAT, secció Falguera, caps 3, núm. 103 i 107.

com el de la tasca.¹⁷ Una delegació dels caps de família i de les persones visibles de la vila anà a Calella i el 18 d'abril, el mateix notari Aromir, com a propietari de terres a Tossa, i Josep Rabassa, pagès, signaren amb l'abat un nou conveni que satisfeu una mica tothom. Quedà alhora abrogat el conveni de 1814.

El preàmbul deia: *“Atendiendo igualmente que pagando los cosecheros de Tossa, desde su principio, a la abadía de Ripoll de seis cuarteras una por diezmo y de seis cuarteras otra por tasca de ciertas especies de granos, de modo que cada doce cuarteras pagaban dos cuarteras entre diezmo y tasca, lo que fue reducido por el mencionado Sr. abad de Casaus al pago de una cuartera por cada diez y de los frutos que en el calendado concordado se expresaron. Pero, como no se hizo mención de tasca, fue propiamente querer hacer perder a la abadía de Ripoll un derecho de propiedad que es de los más recomendables. Atendiendo así bien que el calendado concordado en el modo con que se expresó sobre algunos particulares había en lo sucesivo de promover dudas de las que sin reparo devían originarse pleytos. I en atención por último de que en dicha villa y término se cometía un desorden y abuso de no quererse pagar diezmo de la cimienta empleada ni de gransados, vulgo baleitgs, ni de suelos, vulgo solatges, operación muy contraria al pago de diezmos, la que sin duda hubiera motivado algún litigio en lo porvenir. I deseando, por consiguiente, las mencionadas partes arreglarlo todo de una vez y bajo unos términos lo más equitativos y análogos a la inferioridad de los terrenos de Tossa y a fin de que sus cosecheros puedan hacer algún aumento en su trabajosa carrera, del que sin duda han sido privados por la calidad de su terreno y por la crecida cuota del diezmo y tasca que pagaba...”*

Per tant, els pagesos i terratinents havien de pagar delme i tasca de tots els grans i fruits de la terra inclosos el blat de moro, els tapissots i les veces, sense treure la llavor. La quota del delme quedà establerta en una quartera cada deu quarteres i la de la tasca en un quartà cada deu quarteres, amb el benentès que dotze quartans feien una quartera, conegut a Tossa per dues *bassinetes*, de manera que, pagat delme i tasca, quedaven al colliter vuit quarteres i onze quartans.

¹⁷ AMT, *Libro de acuerdos y demás concerniente del Ayuntamiento de la villa de Tossa, empesando en el año de 1801*, f. 424.

La quota del delme dels raïms continuà igual que sempre, és a dir, una càrrega cada deu càrregues, i res per la tasca, atès que, com he ja esmentat, equivalia al cost que tenien els vinyaters per portar el delme de la verema al celler de l'abat. Per tant, fou mantinguda aquesta servitud.¹⁸

Que jo sàpiga, el conveni estigué en vigor fins a la fi del monestir benedictí de Santa Maria de Ripoll (1835).

¹⁸ AAT, secció Falguera, caps III, núm. 103 (Calella 18.IV.1818).